De visie van Natuurpunt Markvallei voor de verkiezingen in 2024

Inhoud

Voorwoord: nu moet het gebeuren! 3
Met de neus op de feiten 4
Het decennium van ecosysteemherstel 5
Vijf pijlers 6
Pijler 1 – een robuust natuurnetwerk 7
Pijler 2 – een andere omgang met water 10
Pijler 3 – een echte ruimtelijke ordening 12
Pijler 4 – een regeneratieve landbouw 16
Pijler 5 – een circulaire samenleving 18
Een sterke natuursector om dit mee te realiseren 21
Bezoekerscentrum Vallei van het Merkske - De Klapekster 22

Dit memorandum is een publicatie van Natuurpunt Markvallei vzw
beleidszaken@natuurpuntmarkvallei.be

Nu moet het gebeuren!

Hoogstraten is prachtig. Onze gemeente verrast met uitgestrekte velden, mooie stukken bos en een grote fauna- en floravariatie. Onze belangrijkste natuurgebieden Den Rooy, Smisselbergen, de Halsche Beemden en Aschputten zijn bekend en geliefd bij heel wat inwoners. De aanplanting en bescherming van het bos- en wandelgebied vormen een grote meerwaarde.

Natuurpunt Markvallei is het gemeentebestuur en het college van burgemeester en schepenen dankbaar voor hun ondersteuning tijdens de voorbije bestuursperiode.

Desondanks mogen we niet op onze lauweren rusten. Ook hier staat onze natuur onder druk. Ook hier zet de versnippering van het landschap zich verder, zien diersoorten hun natuurlijke habitat inkrimpen, ondervinden we mobiliteitsdruk en is de roep om water actueel.

Om die trend te keren is een daadkrachtig en ambitieus beleid nodig dat ondubbelzinnig en voluit de kaart van natuur en milieu trekt om van Hoogstraten de veerkrachtige gemeente te maken die het kan zijn.

Nu moet het gebeuren. Nu moeten we de curves ombuigen naar een Hoogstraten in harmonie met haar omgeving en de natuur. Naar een Hoogstraten met "***Natuur in het hart***".

We nodigen u van harte uit om de voorstellen in ons verkiezingsmemorandum te ontdekken en we gaan graag met u in gesprek hoe we die samen kunnen realiseren.

Van harte,

Bart Royens
Voorzitter Natuurpunt Markvallei

Met de neus op de feiten

De waterbom die in de zomer van 2021 in Wallonië viel, zou 8 miljard euro schade aangericht hebben als ze in Vlaanderen was gevallen. De records stapelen zich op met in de zomer van 2022 de ergste droogte in 500 jaar in Europa. Natuurbranden worden steeds desastreuzer. We worden met de neus op de feiten gedrukt van de gevolgen van **klimaatverandering**. En toch is het maar een voorproefje van wat ons te wachten staat als het klimaat meer dan twee graden stijgt: de dood van alle koraalriffen, verdwijnen van een kwart van alle landbouwgebied, nog meer hittegolven en bosbranden, meer dan 1 m zeespiegelstijging, miljoenen klimaat- vluchtelingen en extreme stormen en overstromingen.

Tegelijkertijd zijn er de berichten van het aantal insecten dat op 27 jaar tijd met 76% is afgenomen. Daarnaast zijn 1 miljoen soorten met uitsterven bedreigd. In Vlaanderen is 28% van de soorten bedreigd en takelen al onze bossen af door stikstofneerslag. Het tempo waaraan soorten voorgoed verdwijnen ligt onrustwekkend hoog. Het risico op ineenstorten van ecosystemen wordt reëel, diezelfde ecosystemen waar we van afhankelijk zijn voor onder meer de zuurstof die we inademen, **ons voedsel** en het zuivere water dat we drinken. De **biodiversiteitscrisis** is een feit.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat de klimaat- en biodiversiteitscrisis de top tien aanvoeren van de risico's voor de economie volgens het Wereld Economisch Forum. Ook die andere grote crisis, de **gezondheidscrisis** waar de COVID19-pandemie voor zorgde, heeft het belang van natuur aangetoond. Vlamingen zochten massaal hun toevlucht in de natuur. De natuur hield ons recht. Maar het toonde ook de nood naar meer natuur aan in Vlaanderen. We wonen immers in een streek die het laagste aandeel beschermde natuur heeft van Europa. Het mag duidelijk zijn: we kunnen niet zonder natuur en een gezonde planeet, en de natuur niet zonder ons. We moeten ze hoogdringend herstellen.

Het decennium van ecosysteemherstel

Op het wereldtoneel is de urgentie duidelijk. De Verenigde Naties riepen 2020-2030 uit tot het decennium van ecosysteemherstel. In deze periode moeten we de curves ombuigen: de uitstoot van broeikasgassen omlaag en het aantal wilde dieren en planten omhoog.

Door een krachtig klimaatbeleid…

De jaarlijkse uitstoot van broeikasgassen moet de komende jaren drastisch zakken om een op hol geslagen klimaat te vermijden. In alle sectoren: naast energie ook industrie, transport, landbouw en huishoudens. Elke tiende van een graad telt. Een volledige omschakeling naar hernieuwbare energie is noodzakelijk, maar niet meer voldoende om onder de 1,5°C opwarming te blijven. Gelukkig toont de wetenschap dat we die grens nog kunnen halen als we hernieuwbare energie, een ambitieus natuurherstel en een ander voedselsysteem combineren! Met 100% hernieuwbare energie, 50% van het oppervlak op land en zee voor natuur en een regeneratieve landbouw realiseren we weer een leefbare planeet. Met respectievelijk 56% en 30% tegen 2030 als tussendoelen is Europa alvast die weg ingeslagen om zo onze uitstoot omlaag te krijgen.

… en een krachtig natuurbeleid

Niet alleen is natuurherstel belangrijk om de klimaatdoelstellingen te halen, het is ook een voorwaarde voor een welvarende samenleving. Niet minder dan 50% van het bruto binnenlands product van de wereld is afhankelijk van intacte ecosystemen. Natuurherstel rendeert: elke euro levert 8 tot 38 euro op voor de maatschappij.

De urgentie is groot, de voordelen zijn enorm en de koers is uitgezet. De Verenigde Naties hebben beslist om 30% van het oppervlak op land en zee voor te behouden voor natuur. Europa is hierin een voortrekker en zet de koers uit naar een samenleving in harmonie met de natuur en omgeving via verschillende beleidsinitiatieven voortvloeiende uit haar Green Deal. Europa luistert daarmee naar haar burgers: 77% van de Vlamingen vindt natuur belangrijk. Ook het enorme succes van de film Onze Natuur toont het draagvlak voor natuurherstel in Vlaanderen. Het stopt biodiversiteitsverlies, het zorgt voor een leefbare omgeving, maakt Vlaanderen klimaatrobuust, houdt ons gezond en is de basis voor een gezonde economie.

Een Vlaanderen in harmonie met de natuur en omgeving. Is dat mogelijk? Ja! Als we er voor gaan. Als we van natuurherstel een prioriteit maken. Als we durven investeren in de noodzakelijke, sociaal-rechtvaardige transities, in een Vlaanderen met natuur in het hart. Zo krijgen we natuur weer in de lift.

Laat ons die curves dit decennium ombuigen!

Vijf pijlers

In Hoogstraten zijn er volop opportuniteiten om de natuur te ontwikkelen. Om de biodiversiteits-, klimaat- en gezondheidscrisis het hoofd te bieden, moeten we de natuur opnieuw een centrale plaats geven en op grote schaal herstellen, verbeteren en beschermen. Ook in Hoogstraten.

Hoe kan Hoogstraten in harmonie met de natuur er in 2050 uitzien? Hoe plaatsen we de natuur weer in het hart van de samenleving? In vijf noodzakelijke en sterk verbonden transities toont Natuurpunt voor Hoogstraten een landschap waarin de natuur opnieuw floreert en waar we weer samenwerken met de natuur.

We vertaalden die ambities naar de realiteit van onze gemeente: Hoogstraten. Daarop willen we de komende jaren inzetten, samen met het lokaal bestuur en alle inwoners van Hoogstraten.

Pijler 1: Een robuust natuurnetwerk

Van versnipperde en geïsoleerde natuursnippers
naar een robuust verbonden natuurnetwerk tot aan ieders voordeur

Pijler 2: Naar een herwaardering van water

Van draineren, indijken en zo snel mogelijk afvoeren naar zee,
naar het plaatselijk ophouden en laten insijpelen om pas nadien vertraagd af te voeren

Pijler 3: Naar een duurzaam ruimtegebruik en nieuwe manier van wonen

Van een volgebouwd landschap met versnipperde bebouwing
naar woonkernen met ruimte voor de natuur

Pijler 4: Naar een regeneratieve landbouw

Van een landbouw die de omgeving uitput en vervuilt,
naar een duurzame en natuurvriendelijkere landbouw

Pijler 5: Naar een circulaire maatschappij

Van een regio met droef stemmende vervuilingsrecords
naar een voorloper op vlak van gezonde lucht, water en bodem.

Pijler 1: een robuust natuurnetwerk

De natuur die nog overblijft in Hoogstraten verdient de juiste aandacht en bescherming. In géén geval mag er nog natuur verdwijnen. Integendeel, we vragen onze gemeente om in te zetten op een robuust natuurnetwerk.

Op de eerste plaats zijn natuurgebieden veilige havens voor verschillende dier- en plantensoorten en versterken zo de biodiversiteit in onze gemeente. Het aankopen en inrichten van natuurgebieden is en blijft een belangrijk onderdeel van het natuurbeleid.

Kansen voor herstel van ecosysteemdiensten door aanleg van robuuste natuur liggen ook in het agrarisch gebied. Dat hoeft niet per definitie een transformatie te zijn van agrarisch gebied naar natuurgebied. Robuuste natuur kan ook de gedaante hebben van robuuste, duurzaam beheerde landbouwgebieden, waar ecosysteemdiensten zijn hersteld en waar de sterk bedreigde agrarische biodiversiteit weer kansen krijgt.

Hoe realiseren we dat?

1. Realiseer met natuurverbindingen een sterk samenhangend geheel van natuur-, bos- en valleigebieden.

- ✓ Buiten grotere natuurgebieden liggen er in de gemeente nog tal van versnipperde bospercelen, ruigtes en beekvalleien. De natuurwaarde van deze percelen zou aanzienlijk stijgen mochten deze met elkaar en/of de grotere natuurgebieden worden verbonden door ‘groen/blauwe corridors’.
- ✓ Bescherm en verhoog de natuurkwaliteit in beekdalen en natuurgebieden. Buiten de natuurwaarde leveren natte ecosystemen niet te onderschatten diensten als het gaat om koolstofopslag, wateropslag- en infiltratie, bloembestuiving en bescherming/preventie tegen watertekort- en overlast. Ze helpen ons het hoofd te bieden aan de klimaatuitdagingen en het behoud van de biodiversiteit.
- ✓ Bescherm bestaande bossen, stimuleer bosuitbreiding waar het kan. Versterken en inplanten van kleine landschapselementen zoals knotwilgen, natuurlijke heggen en houtkanten.

2. Stimuleer initiatieven om de biodiversiteit te herstellen

- ✓ Ondersteunen/promoten/zelf actief deelnemen op gemeentelijke percelen aan de voorjaars-actie 'Maai Mei Niet'.
- ✓ Gemeentelijke percelen (her)aanleggen met insecten vriendelijke vegetatie, houtkanten, bermen.
- ✓ Gemeentelijke groene percelen natuurvriendelijk onderhouden (uitgestelde maai-periode, maai mei niet, bannen schadelijke bestrijdingsmiddelen).
- ✓ Het ondersteunen van plaatselijke initiatieven zoals paddenoversteekacties.
- ✓ Gemeentelijk bermbeheerplan uitvoeren.

3. (Stimuleer) aankoop van terreinen voor creatie van nieuwe natuurgebieden en mogelijkheden voor natuurverbindingen

Ons landschap is een zwart-wit dambord geworden voor dieren en planten, met geschikte en ongeschikte leefgebieden. De geschikte gebieden, meestal natuur-gebieden, moeten versterkt en opnieuw met elkaar verbonden worden. Dit door enerzijds natuurgebieden groter te maken en anderzijds ons landschap groener te maken met een zekere basisnatuurkwaliteit.

- ✓ Voorzie een passend jaarlijks budget voor subsidiëring voor aankopen van terreinen. bestendig en versterk het huidige raadsbesluit om de aankoop van natuur (type 4) te ondersteunen.
- ✓ Zet meer in op de uitbouw ecologisch verbindingsnetwerk waarlangs planten en dieren zich kunnen verplaatsen.
- ✓ Zet in op bosuitbreiding en bescherm bossen buiten groene bestemmingen.
- ✓ Zet in op meer biodiversiteit in bestaande bossen.

4. Constructief overleg en resultaatsgerichte samenwerking rond natuur- en milieu-gerelateerde dossiers

Een sterke samenwerking met onze natuurvereniging om doelstellingen rond natuur en milieu te verwezenlijken levert een grote win-win op. Onze vereniging kan burgers mobiliseren en heeft heel wat expertise en vrijwilligerskracht in huis om die doelstellingen professioneel en kostenefficiënt te realiseren.

- ✓ Zet in op regelmatig en voorafgaandelijk overleg rond natuur-en milieugerelateerde dossiers tussen Natuurpunt Markvallei, landbouw, industrie, inwoners en stadsbestuur.
- ✓ Ondersteun en hou rekening met het advies van de milieuadviesraden en GECORO.

natuurpunt

Hoogstraten
hoogst hartelijk

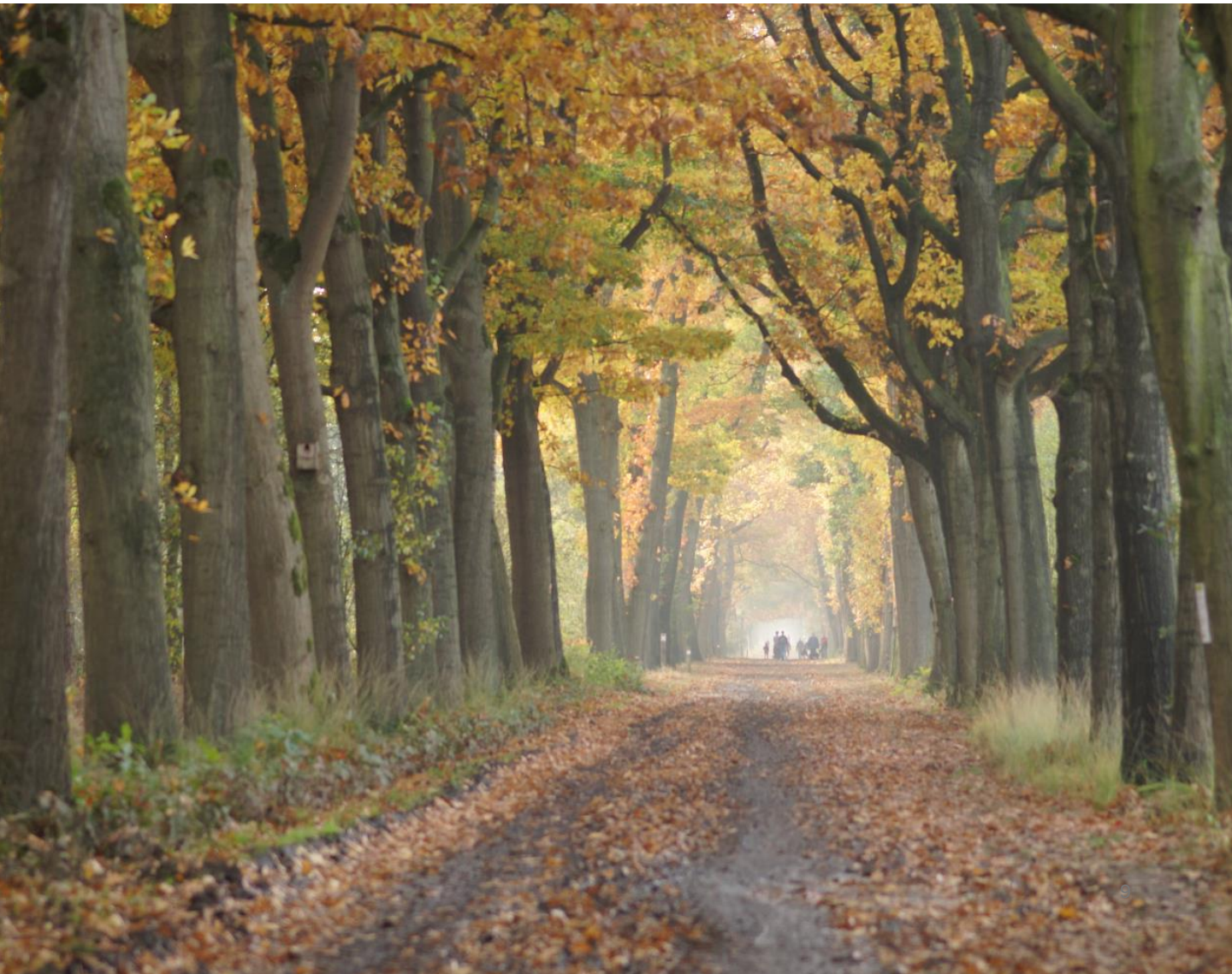

Pijler 2: een andere omgang met water

Het Vlaamse landschap wordt gekenmerkt door een achterhaald waterbeleid: waterlopen indijken, natte gronden draineren en water zo snel mogelijk afvoeren naar zee. 75% van onze wetlands zijn verdwenen sinds 1950. Tegelijkertijd is de verhardingsgraad met 16% van de oppervlakte in Vlaanderen enorm. Daarmee hangen we ook op dit vlak in de staart van het Europees peloton.

1. Neem effectieve maatregelen m.b.t. overstromings- en droogteproblematiek, water-buffering en waterinfiltratie.

- ✓ Realiseer groen-blauwe assen voor een sterke natuur, in samenwerking met de natuur-sector.
- ✓ Investeer in ecologisch beheer en structuurherstel van waterlopen en waterretentie-gebieden zoals wetlands en sanering van verontreinigde waterbodems.
- ✓ Moedig duurzame landbouwpraktijken aan die waterconservering bevorderen en zorg voor een betere bescherming van waterlopen binnen landbouwterreinen.

2. Stop de roofbouw op ons grondwater

- ✓ Strengere regels voor het oppompen van grondwater zijn een absolute must.
- ✓ Grondwater is een kostbaar goed en zou alleen voor hoogwaardige toepassingen mogen worden aangesproken. De gemeente kan hier nog veel meer sturen.
- ✓ Strengere toewijzing en handhaving van vergunningen m.b.t. grondwaterwinningen. Beperken van vergunningen tot maximaal 10 jaar.

3. Zorg voor een stimulerend en normerend beleid om regenwater te infiltreren.

Met een verhardingsgraad van x % (Rapport Betonstop 2024) van ons oppervlak lijkt Hoogstraten de slechtste leerling van de klas in Vlaanderen. Water kan er zeer moeilijk infiltreren, vloeit af naar de riolering en vandaar via waterlopen naar zee. 50 à 60% van de rioolkost wordt bovendien veroorzaakt door de afvoer van regenwater. Water ophouden in de haarvaten van het systeem wordt door experten genoemd als de belangrijkste maatregel om overstromingsproblemen op te lossen. Het regenwater wordt daarom best zoveel mogelijk ter plaatse vastgehouden en geïnfiltreerd.

- ✓ Promoot en ondersteun burgers om te ontharden. Implementeer een reglement om verharding van tuinen te beperken.
- ✓ Organiseer gemeentelijke actie tegelwippen
- ✓ Geef het goede voorbeeld voor waterinfiltratie op eigen patrimonium.
- ✓ Zet in op veel meer infiltratie door de landbouw en industrie door het voorzien van infiltratiezones en gebruik van regenwater.
- ✓ We beschermen en verbeteren de grondwateraanvulling om weer tot een klimaatbestendig watersysteem te komen. We beschermen de plekken met een hoog infiltratie potentieel maximaal en maken hierbij gebruik van watersysteem- en bodemkaarten om te definiëren waar prioritair op infiltratie moet ingezet worden. Wanneer we het water maximaal vasthouden en laten infiltreren in de bodem, verlagen we de druk op waterlopen en het riolerings-stelsel tijdens perioden van hevige regenval.
- ✓ verplicht hergebruik en/of infiltratie van opgepompt water bij grondwater-bemaling tijdens bouwwerken

Pijler 3: een echte ruimtelijke ordening

De open ruimte staat onder druk van verspreide bebouwing, terwijl in en nabij kernen van onze dorpen nog voldoende plaats is om te verdichten en de vraag naar bijkomende woongelegenheden op te vangen. Een '**betonstop**' is aan de orde. **Kernversterking** is niet alleen vanuit ruimtelijk oogpunt essentieel, maar tevens in functie van de klimaatuitdaging. Bovendien werkt het kostenbesparend voor tal van diensten en nutsvoorzieningen zoals riolering, openbaar vervoer en postbedeling.

Hoogstraten is de kampioen van Vlaanderen in het verharden van de open ruimte (Betonrapport 2024). Per dag komt er in Hoogstraten 496 m² verharding bij in landbouw- en natuurgebieden (= zachte bestemmingen). Nergens verdwijnt er meer landbouwgrond onder beton dan in Hoogstraten. Per jaar gaat het over 181.040 m² of 18 ha (of bijna 13 voetbalvelden per jaar)! Allemaal gronden die niet gebruikt kunnen worden door onze landbouwers en waar geen hemelwater kan infiltreren naar ons grondwater. Tegen 2050 moet de verharding met 20% dalen t.o.v. 2015. Die daling is opgenomen in de bouwshift. Om dat doel te halen moet Hoogstraten 252 ha ontharden, daarvan is 28 ha prioritair te herbestemmen naar een zachte bestemming de komende legislatuur.

Het mag duidelijk zijn dat niet natuur (of Natuurpunt) de grootste bedreiging is voor verlies aan landbouwgrond.

De robuuste open ruimte zorgt voor (adem) ruimte, rust en stilte en versterkt de kwaliteiten van het landschap en kan instaan voor het leveren van talrijke ecosysteemdiensten: voedselproductie, waterberging, bestuiving, recreatie, capteren van CO 2. Ecologische netwerken bieden hier **efficiënte en goedkope oplossingen** voor complexe vraagstukken zoals opwarming van de aarde en de gevolgen daarvan. Denk daarbij aan hitte, droogte en overstromingen.

De basis voor het ecologisch netwerk is het fysisch systeem bestaande uit bodem, reliëf, grondwater, netwerk van rivieren en klimaat. Het is de ruggengraat voor de natuur in onze gemeente en bestaat uit de kerngebieden van natuur en bos, het netwerk van rivieren, het verbindende netwerk van kleine landschapselementen en groenblauwe netwerken in de bebouwde omgeving. Een duurzaam herstel, beheer en maximale bescherming van de robuuste natuurkerngebieden staat voorop. Bovendien is de samenhang tussen al deze natuurkerngebieden en de verschillende netwerken cruciaal. Ze moeten verbonden worden tot een robuust en kwaliteitsvol ecologisch netwerk

Als gemeentebestuur is het een enorme uitdaging om deze groene beleidsvisies op het terrein te realiseren en de ongewenste ontwikkelingsdruk tegen te gaan. Nog teveel hebben we de neiging te vergunnen wat niet verboden is, in plaats van alleen te vergunnen wat wenselijk is met aandacht voor de schoonheid en kwaliteit van onze open ruimte en het waardevol landschap. De juiste functie op de juiste plek!

1. Evalueer jaarlijks het netto ruimtebeslag en stel inspanningen erop af

- ✓ Om de opgave in de Vlaamse bouwshift te bereiken dient (anno 2021) jaarlijks gemiddeld 1m² per Vlaming onthard te worden, terwijl in de praktijk net het omgekeerde gebeurt. Om deze ommekeer in het bodemgebruik te faciliteren, stellen we voor om volgende vuistregel aan te grijpen in het lokale beleid: 1m² verharden = elders 2m² ontharden.
- ✓ Vertaal de Vlaamse onthardingsdoelstellingen in het eigen Lokale Ruimtelijke Beleidsplan. Stel tussentijdse doelen (2030, 2040) en hou rekening met laaghangend fruit: voorzie in de eerste jaren een hogere ambitie dan in de latere jaren. Op de Betonfiches per gemeente (Betonrapport 2024) maakten we inzichtelijk welke opgave er vandaag liggen qua ontharding en qua prioritaire herbestemming (voor Hoogstraten is dit 28 ha prioritair te herbestemmen naar een zachte bestemming de komende legislatuur).

- ✓ De gemeente neemt maatregelen om haar netto bijkomend ruimtebeslag te herleiden tot nul. De gemeente neemt de strategische doelstellingen van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen inzake 'ruimtebeslag' en 'verhardingsgraad' onverminderd over en scherpt ze aan volgens haar ruimtelijke eigenheid. Het dagelijks ruimtebeslag in de gemeente is gehalveerd uiterlijk tegen het einde van de legislatuur (versus nulmeting BRV), en uiterlijk in 2040 herleid tot nul.
- ✓ Bij grotere projecten dienen vooraf alle factoren m.b.t. invloed op natuur en leefmilieu adequaat onderzocht te worden: voldoende openbaar vervoer, gevolgen verkeerstoename, druk op het riolering netwerk, projecten deelfietsen en -wagens uitbouwen/aanmoedigen, meer laadpalen/ laadpleinen voorzien, voldoende groen en speelruimte voor kinderen, mogelijkheden regenwaterinfiltratie/opvang/gebruik ter plaatse, totaalpakket duurzaam en energieneutraal bouwen en wonen…

2. Maak een samenhangend ecologisch netwerk

- ✓ We creëren een **ecologisch netwerk** van natuur- en bosgebieden, valleigebieden, kleine landschapselementen en groenblauwe netwerken doorheen de open en bebouwde ruimte. Dit doen we door grootschalige gebieden met elkaar te verbinden, maar even goed door kleine, fijnmazige ingrepen.
- ✓ Deze robuuste natuurverbindingsgebieden worden bij voorkeur gerealiseerd in het niet-herbevestigd agrarisch gebied **(AGNAS).**
- ✓ Maak een gemeentelijk RUP op waarbij alle open ruimte in de gemeente - en minstens de gebieden die momenteel bestemd zijn als Landschappelijk Waardevol Agrarisch Gebied - een overdruk krijgt als **bouwvrije zone en/of natuurverweving**. In afwachting van zo'n RUP pleiten wij voor een tijdelijke, doch volledige bouwstop (geen greenfield ontwikkelingen in de open ruimte).
- ✓ Bebouwing hoort niet thuis in beekvalleien. Daarom moeten we **beekvalleien vrijwaren, beschermen en versterken** als open en natuurlijk landschap en zou er enkel plaats mogen zijn voor grondgebonden landbouw waarbij wordt ingezet op herstel van het bodemleven (agro ecologie) en weerbaar is voor de huidige en toekomstige klimaatverandering.

3. De juiste functie op de juiste plek

- ✓ Zorg voor een 'klimaatreflex' bij de aanvang van elk ruimtelijk project zowel in de kern als daarbuiten. Ga bij elk project na hoe natuur ingeschakeld kan worden als klimaatbuffer.
- ✓ Versterk de open ruimte en trek de groenblauwe netwerken door tot in dorpskernen.
- ✓ Gebruik de ecosysteemdiensten als instrument om afwegingen te kunnen maken om de juiste functie op de juiste plek te voorzien.
- ✓ Stimuleer de afbraak van in onbruik geraakte en verouderde infrastructuren. Dit zorgt namelijk voor het beperken van zonevreemde mogelijkheden én is een katalysator voor herontwikkeling door landbouw op locaties met een hoge landbouwwaarde.
- ✓ Investeer in een bovenlokaal overleg om ecologische verbindingen zoveel mogelijk op elkaar te laten aansluiten. Natuurpunt wil graag samen met de gemeente aan de slag gaan om een kaart op te maken van de gewenste groenblauwe dooradering in de gemeente. Zo kan er gestreefd worden naar een gunstige verweving tussen landbouw en natuur en kunnen er verbindingen ontstaan op het terrein om de kritische soorten kansen te geven en de biodiversiteit te verhogen.
- ✓ Behoud en versterk de erfgoedlandschappen binnen de gemeenten.
- ✓ Bouw een aantrekkelijk netwerk uit van trage wegen met focus op de belevingswaarde van ons waardevol landschap.

4. Het college laat zich jaarlijks adviseren door haar raden over de bouwshift

- ✓ Betrek de gemeentelijke milieuraad en GECORO volwaardig bij het implementeren en de periodieke evaluatie van de betonstop op lokaal niveau. Als die raden er nog niet zijn, worden ze opgericht.
- ✓ Maak een inventaris van elementen van landschappelijke ruis, en voorzie in een gekoppeld actieplan (handhaving, dialoog, instrumenten, budget) om deze pijnpunten op te lossen op het terrein.

Pijler 4: Een regeneratieve landbouw

We moeten een transitie maken naar een aangepaste voedselstrategie en een nieuw landbouwmodel dat duurzaam is voor voedselproductie, voor de boer, voor natuur en milieu en voor de volksgezondheid. De eiwittransitie, reductie van de veestapel, decimering van het pesticiden- en mestgebruik, een plaats voor biodiverse landschapselementen en waardering voor andere maatschappelijke diensten naast voedselproductie maken daar deel van uit.

Hoe realiseren we dat?

1. Stel een landbouwbeleidsplan op met landbouwers én andere stakeholders

- ✓ Hoewel landbouwbeleid het lokale overstijgt kan het helpen om een duurzame toekomst uit te bouwen voor de lokale landbouwers, waarbij de uitdagingen van het veranderende klimaat en de transitie naar een landbouw binnen de milieugrenzen en met herstel van landbouwnatuur aangepakt worden.
- ✓ Stimuleer en ondersteun landbouwers die op de kar van de transitie willen springen.

2. Bouw een korte keten project uit met natuurherstel als voorwaarde

- ✓ Initiatieven inzake ‘korte keten’ mee helpen ondersteunen en promoten.
- ✓ Extra ondersteuning en promotie van duurzame, ecologische landbouwinitiatieven/ verdeelpunten/ boerenmarkt.
- ✓ Onderzoeken of een gemeentelijke (of samenwerking met…) ‘pluktuin’ uitgebouwd kan worden.

3. Zet in op het behoud en herstel van een groene en blauwe dooradering van het (landbouw) landschap

✓ Zet in op het behoud en herstel van de groene dooradering van het (landbouw) landschap met bijvoorbeeld een houtkantenplan en de herwaardering van bermen. Juridische bescherming (bv. breedte vanaf de rand van de weg), herstel en goed ecologisch beheer van bermen kan een wereld van verschil maken voor natuur en landbouwproductie. Het geeft kansen aan onze rijke graslandflora en aan bestuivers en natuurlijke bestrijders die de productie van landbouwgewassen kunnen opdrijven. Het vergroot bovendien de belevingswaarde van het landschap rondom dorpen met een publieke groene dooradering, wat weer (gezondheids) kansen biedt voor zowel lokale inwoners als (hoeve)toerisme. Het promoten/subsidiëren van de aanleg van groene bufferzones tussen akkers en grachten draagt tevens bij aan een betere waterkwaliteit.

4. Toon het goede voorbeeld met een duurzaam aankoopbeleid

✓ Toon als gemeente of stad zelf het goede voorbeeld door duurzaam inkopen te doen met aandacht voor de lokale landbouwer én natuur en milieu. Dat zorgt voor een zekere afzetmarkt en bekendheid voor landbouwers die de sprong vooruit willen wagen naar een duurzame landbouw binnen de milieugrenzen. Gemeentelijk duurzaam aankoopbeleid wil ook zeggen dat qua machinepark, bestrating, infrastructuur,… gezocht kan worden naar de meest duurzame producten (techniek, energie, recyclebaar).

5. Zet publieke landbouwgronden (stad, OCMW …) in als beleidsinstrument voor grondgebonden, natuurvriendelijke landbouw.

✓ Die terreinen in eigendom van de gemeente of OCMW kunnen de vraag naar voedselproductie op een bredere manier invullen dan vandaag. Faciliteer op die manier bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen kansen voor landbouwers die op een duurzame, natuurinclusieve manier voeding willen produceren dichtbij en mét de mensen en die van landbouwgrond een gedeelde en multifunctionele ruimte willen maken.

Pijler 5: Een circulaire Samenleving

De situatie nu:

Ondanks Europese verplichtingen voerde Vlaanderen decennialang een laks beleid op vlak van bescherming van ons milieu. De ene crisis na de andere komt nu boven drijven: denk maar aan stikstof en PFAS. Microplastics en andere 'nieuwe stoffen' zitten overal. De stikstofneerslag doet onder andere alle bossen in Vlaanderen aftakelen. Fijn stof zorgt in Vlaanderen voor 4.200 vroegtijdige sterfgevallen per jaar en qua lichtvervuiling zijn we een van de sterkst oplichtende regio's op de kaart van Europa. Slechts 1 van onze 195 waterlopen voldoet aan alle criteria voor een goede kwaliteit. Daarbij zitten we bij de slechtst presterende landen van de EU. De 'ambitie' die Vlaanderen naar voren schuift is ronduit zwak: voor nog geen 10 procent van de Vlaamse waterlopen wordt een 'goede' waterkwaliteit vooropgesteld tegen 2027 en voor bijna een kwart van onze waterlopen laat Vlaanderen alle hoop varen. Vlaanderen riskeert zo na een stikstofcrisis ook een watercrisis met stilgelegde economische activiteiten en dwangsommen.

Waar moeten we naartoe?

Een gezonde lucht en bodem en proper water is voor iedereen én voor de natuur een basisrecht en moet opnieuw de norm worden. Zwemmen of vissen zonder zorgen om vervuiling moet weer kunnen. Dat al onze activiteiten plaatsvinden binnen de draagkracht en grenzen van de planeet, binnen de milieugebruiksruimte, moet vanzelfsprekend worden. We gaan voor 100% milieukwaliteit. We moeten naar een circulaire samenleving en economie: we lozen niets in de omgeving waarvan niet met zekerheid aangetoond is dat het onschadelijk is of natuurlijk afbreekbaar (voorzorgsprincipe, no proof - no market). Eindige grondstoffen worden niet uitgeput, maar gerecycleerd en de druk op het milieu door afvalstromen wordt geëlimineerd door reststoffen opnieuw in te zetten. Cycli in landbouw, industrie en economie worden gesloten. Dat veronderstelt een breuk met het verleden en een doortastend en coherent beleid op vlak van onder andere aanpak van de klimaatcrisis, landbouw en industrie. Alleen zo kunnen we vermijden dat we ons van crisis naar crisis voortslepen en de boot van de innovatie missen.

1. Neem luchtvervuiling serieus en versterk de handhaving op stoken (van afval en hout)

- ✓ Particuliere houtstook leidt tot schadelijke stoffen in de lucht en kan overlast geven voor omwonenden. We vragen aan de gemeente om een duidelijk actieplan en passende handhaving om dit probleem eindelijk serieus te nemen.

2. Rol een natuurvriendelijk verlichtingsplan uit (en omarm af en toe het donker):

- ✓ Door slimmer en minder te verlichten kan men zowel energie- als biodiversiteitswinst boeken én het levert meestal ook een flinke financiële besparing op. Alle onderzoeken wijzen erop dat behoud en bescherming van duisternis, zeker in gebieden met een hoge biodiversiteit of zeldzame soorten (o.a. nachtzwaluwen en vleermuizen), altijd beter is dan tijdelijke of gedimde verlichting. Het is daarom cruciaal om bij de verdere verledding van (openbare) verlichting lichtplannen te screenen op ecologisch kwetsbare zones en op de verbindingen tussen die gebieden. Het is aangeraden om na te gaan waar verlichting mogelijk overbodig is of waar via maatwerk (tijdelijk dimmen, doven, bewegingssensors, aangepaste lichtkleur...) de impact op de omgeving kan beperkt worden. Natuurgebieden bieden een rustplaats voor talrijke diersoorten en planten. De omgeving is vaak echter een serieuze stoorzender door verlichting en lawaai. In de buurt van natuurgebieden (Vallei van de Mark, Halsche Beemden, Den Rooy, vallei van het Merkske) dient dan ook zoveel mogelijk verlichting vermeden of gedempt te worden tijdens de nacht. Bijkomende verlichting plaatsen is volledig uitgesloten.

3. Versterk handhaving

✓ Bouw de capaciteit van de handhavingsdiensten uit, vooral lokaal. Niet enkel de kwantiteit maar ook de kwaliteit van de controles moet scherper. Milieunormen moeten afgedwongen worden om effectief te zijn. Verhoog daarom ook de boetes voor milieuvervuilende bedrijven.

4. Rol een ambitieus klimaatbeleid uit:

✓ Hoogstraten heeft een klimaatactieplan, voer dit snel en correct uit om de doelstellingen te halen tegen 2030 en 2050, zoals ook aangegeven in de Burgemeeestersconvenant! Stuur tijdig bij als blijkt dat de doelstellingen in gevaar komen en voorzie voldoende middelen. Alleen zo kunnen we komen tot een atmosfeer die een voor ons leefbare planeet mogelijk houdt.

5. Rol een ambitieus rioleringsbeleid uit en maak nog slimmer gebruik van Individueel Behandeling van Afvalwater(IBA's):

✓ Heel wat rioleringsprojecten in landelijke gemeenten zijn heel duur en duren heel lang (10 jaar). Ze kunnen dikwijls geschrapt en vervangen worden door een verplichte IBA. Deze IBA's brengen riolering naar de buitengebieden en dienen consequent geplaatst te worden. Het is toch niet meer van deze tijd om afvalwater gewoon in de gracht of in de grond te storten.

✓ Bij elke nieuwe toegekende vergunning dient ofwel riolering aanwezig te zijn ofwel een IBA geplaatst te worden! Zulke individuele waterzuiveringsinstallaties zijn de afgelopen jaren trouwens steeds efficiënter geworden.

Een sterke natuursector om dit mee te realiseren

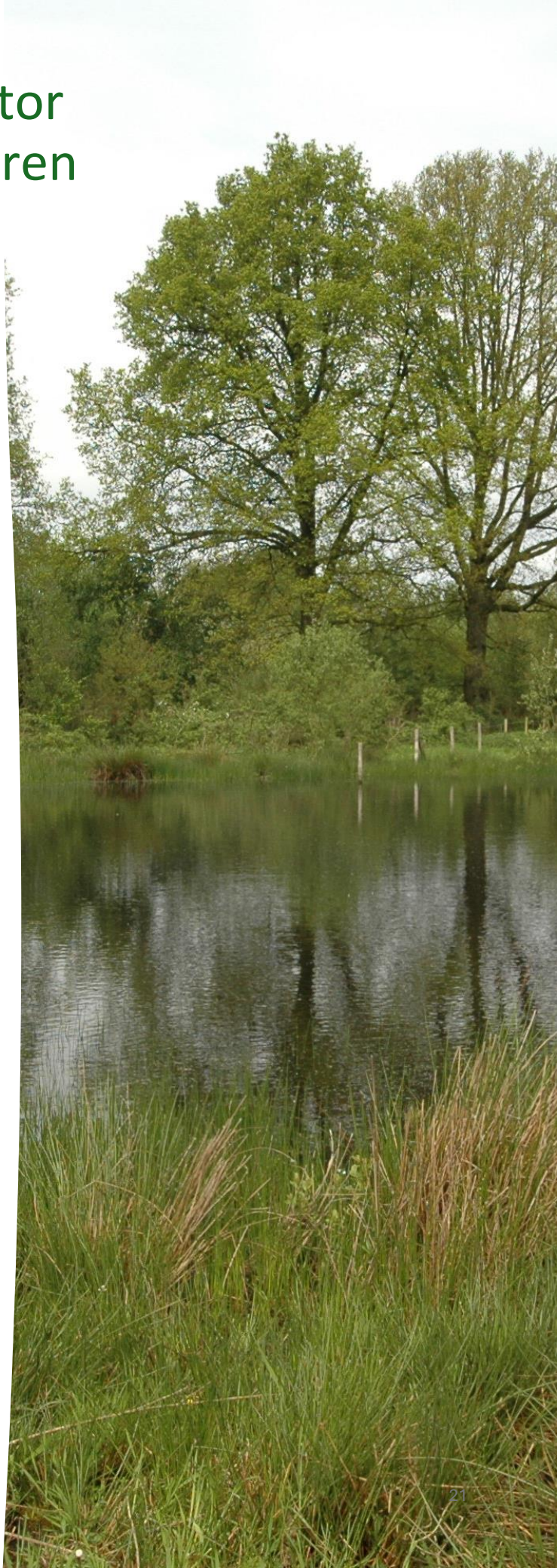

Voorzie cofinanciering voor aankopen door natuurverenigingen om de natuur en klimaat-doelstellingen van de gemeente te realiseren:

Werk een sterke samenwerking uit met lokale natuurverenigingen om de doelstellingen rond vergroening en klimaatadaptatie (Lokaal energie- en klimaatpact) te realiseren. Steden als Aalst, Brugge, Gent, Kortrijk en Mechelen tonen al het goede voorbeeld en investeren in natuur. Dat levert een grote win-win op. Niet alleen kunnen natuurverenigingen middelen van Vlaams niveau en van donateurs samenbrengen met de gemeentelijke steun, ze hebben ook heel wat expertise en vrijwilligerskracht in huis om die doelstellingen professioneel en kostenefficiënt te realiseren. Door de lokale verankering en betrokkenheid van heel wat leden en burgers bij de realisaties, wordt eigenaarschap, trots en draagvlak voor het gevoerde beleid gerealiseerd. Het levert bovendien de garantie dat de nieuwe natuurgebieden open zijn voor iedereen én dat de kwetsbare delen tegelijkertijd beschermd worden. Hoogstraten verleent reeds subsidies voor aankopen natuur door natuurverenigingen. Voor de kostprijs van 1 brood per inwoner per jaar kunnen we natuur aankopen en beheren die toegankelijk is voor iedereen. Pas het gemeentelijk reglement voor de subsidiering van aankoop van natuurgebieden correct toe en voorzie een passend jaarlijks budget.

Van woord naar daad: een ernstig budget:

Voeg na de verkiezingen meteen de daad bij het woord door als eerste stap in de begroting voor de nodige middelen te zorgen om de vijf noodzakelijke transities te realiseren. Ambitieuze doelen zijn nodig om de biodiversiteitscrisis en klimaatcrisis in verhouding tot hun ernst en urgentie aan te pakken, maar dan zijn ook navenante budgetten nodig om ze te realiseren Naar een dorp/stad met natuur in het hart. Natuurherstel werkt!!

Let’s bend the curve!

Bezoekerscentrum Vallei van het Merkske De Klapekster.

Het bezoekerscentrum Vallei van het Merkske, in de volksmond beter bekend als "De Klapekster", is al sinds 2007 het uithangbord en de stuwende motor van de openstelling van Wortel-Kolonie.

Ontstaan vanuit de missie van de lokale Natuurpuntafdeling zorgt het bezoekerscentrum voor de invulling van het onthaal in het werelderfgoedgebied.

Meer dan 50 000 bezoekers komen hier jaarlijks over de vloer om informatie te krijgen, even te pauzeren of na te genieten, een sanitaire stop in te lassen of dingen bij te leren.

Natuurpunt Markvallei heeft, om dit op een kwalitatieve manier te doen, twee professionele mensen in dienst en kan rekenen op de helpende handen van 180 vrijwilligers. Door een kwalitatieve en persoonlijke invulling te geven aan het onthaal in Wortel-Kolonie vervullen we met ons bezoekerscentrum een belangrijke taak. De bezoekers lopen hier niet verloren en worden op weg geholpen door bereidwillige mensen. Zij heten hen welkom, peilen naar de noden en doen wandelsuggesties. Als er vragen zijn, zorgen onze vrijwilligers voor antwoorden. Deze dienstverlening wordt door de bezoekers ten zeerste op prijs gesteld. Op die manier zorgt Natuurpunt Markvallei voor een positieve ervaring en dragen we bij tot de naam en faam van "Visit Hoogstraten".

Om aan de noden van de stad Hoogstraten, in het bijzonder op het vlak van recreatie en natuur, tegemoet te kunnen komen vragen we een zeker wederzijds engagement om mekaar op de hoogte te houden van lopende of komende initiatieven en verwacht Natuurpunt Markvallei van de stad ondersteuning met het oog op het realiseren van onze onthaalfunctie in Wortel-Kolonie en de Vallei van het Merkske.

Ons bezoekerscentrum moet de kans krijgen haar activiteiten te ontplooien op de site van de landlopersboerderij. We verwachten op dat vlak een ondersteunende rol van de stad, en dit op basis van regelmatig overleg.